

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 13.9.2022

Finanssivalvonnan lehdistötilaisuus 13.9.2022

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö ja valvonnan painopisteet

Tero Kurenmaa, johtaja

Suomen finanssisektorin tila 30.6.2022 ja ajankohtaiset asiat

Jyri Helenius, apulaisjohtaja

Basel III -uudistusten vaikutukset suomalaispankkien pääomavaatimukseen

Arttu Kiviniemi, toimistopäällikkö, Taloudellinen analyysi

Vakuutuslaitosten omia riski- ja vakavaraisuusarvioita koskeva teema-arvio

Mika Arala, riskiasiantuntija, Vakuutusvalvonta

Suomen finanssisektorin toimintaympäristö ja valvonnan painopisteet

Tero Kurenmaa, johtaja, Finanssivalvonta

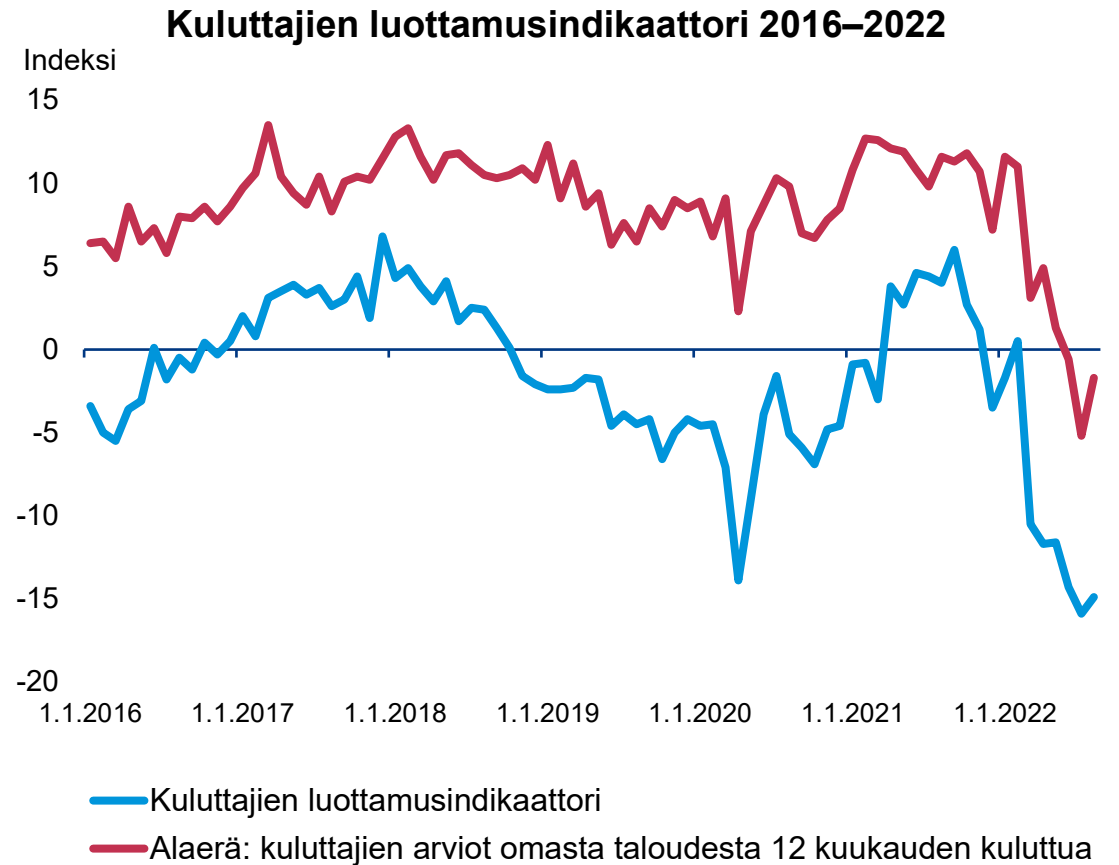
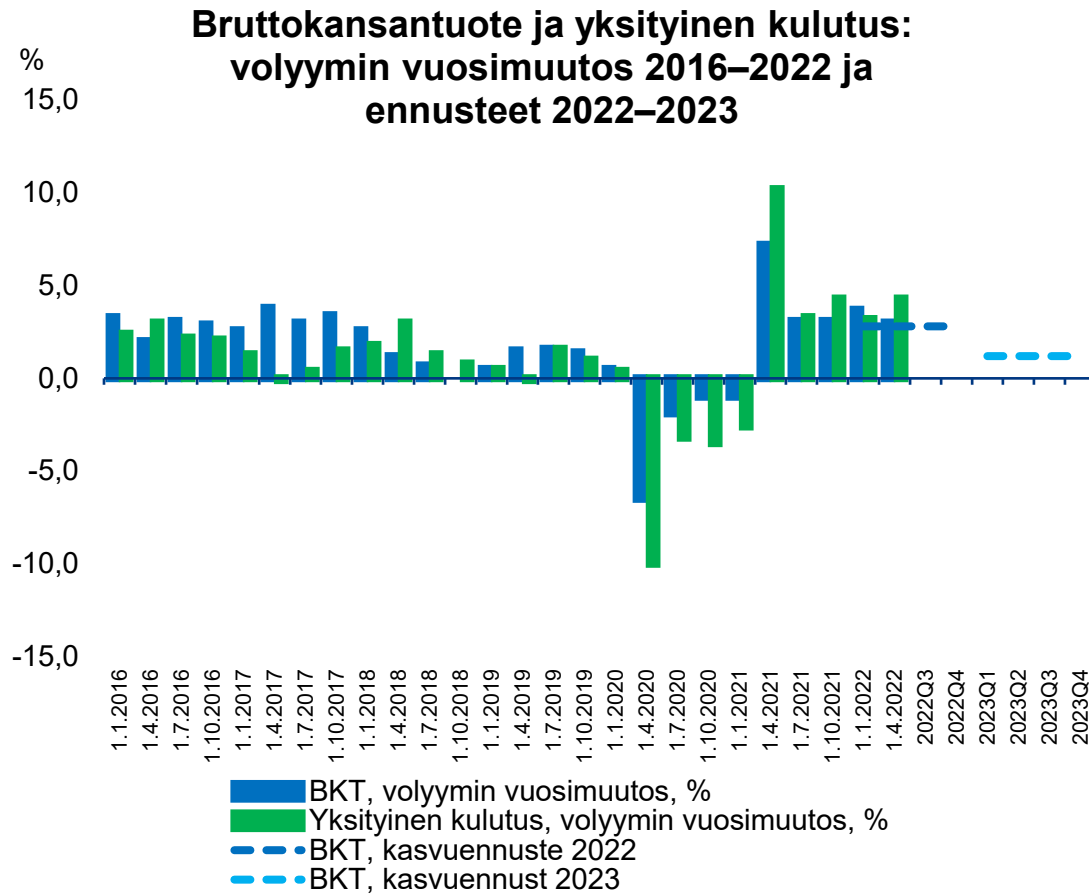
EU:n finanssijärjestelmän riskit ovat kasvaneet viime keväästä

	Yritysten ja kotitalouksien taloudellisten vaikeuksien kasvu
	Markkinahinnoittelun voimakkaat ja äkilliset muutokset
	Heikkenevän talouskasvun ja kiristyvien rahoitusolojen kielteiset vaikutukset pankki-, vakuutus- ja eläkesektorin kannattavuuteen ja vakavaraisuuteen
	Laaja-alaiset ja merkittävät kyberiskut
	Asunto- ja liikekiinteistömarkkinoiden merkittävät korjausliikkeet
	Valtioiden velkakestävyyshuolien voimistuminen
	Häiriöt rahoitusjärjestelmän kriittisessä infrastruktuurissa

	Vakava järjestelmätason riski
	Kohonnut järjestelmätason riski
	Järjestelmätason riski

Lähde: EU-viranomaisten riskiarviot

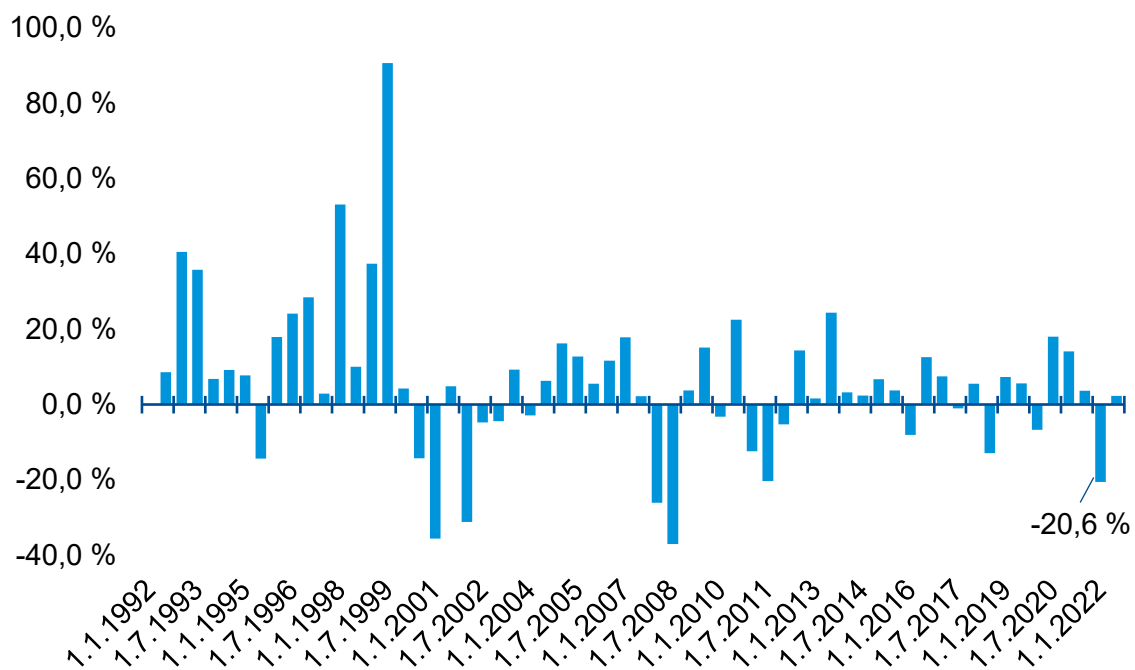
Talouden kasvu on toistaiseksi jatkunut – kuluttajien mielialat kuitenkin ennätysellisen synkkiä

Lähde molemmissa kuvissa: Tilastokeskus. BKT ja yksityinen kulutus työpäiväkorjattuja ja kausitasoitettuja. Ennusteet 2022: +2,8 % ja 2023: +1,8 % EU:n Komissio heinäkuu 2022

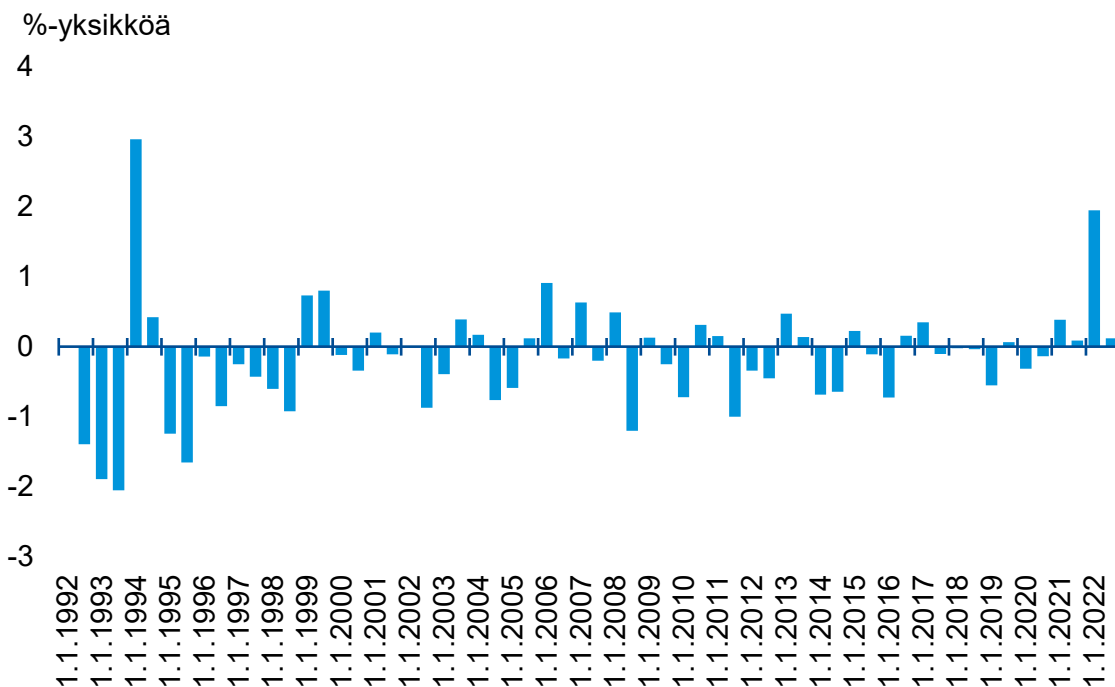
Vuoden 2022 alkupuolen muutokset osake- ja korkomarkkinoilla olivat poikkeuksellisen suuria

**OMX HEX Nasdaq yleisindeksi:
puolen vuoden muutokset indeksissä 1992–2022**

Lähde: Macrobond, 2022 toisen vuosipuoliskon muutos on laskettu 7.9.2022

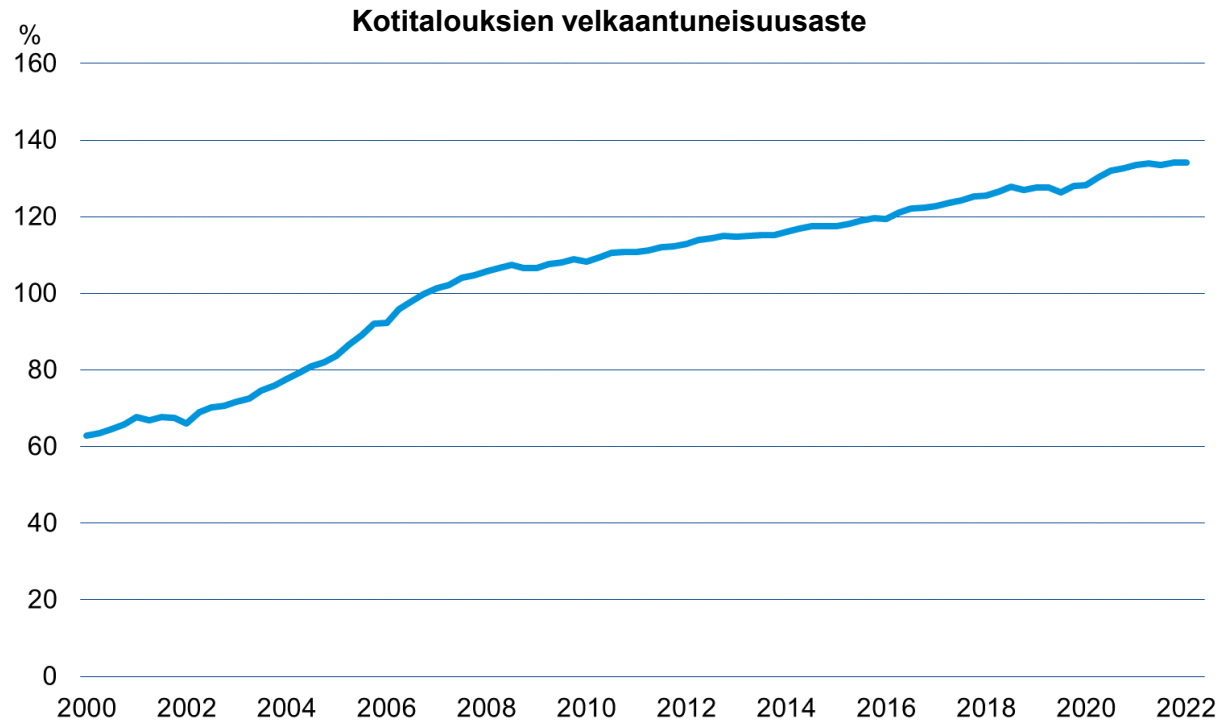
**Suomen valtionlainan 10 v. tuotto:
puolen vuoden muutokset tuotossa 1992–2022**

Lähde: Macrobond, vuoden 2022 toisen vuosipuoliskon muutos on laskettu 7.9.2022

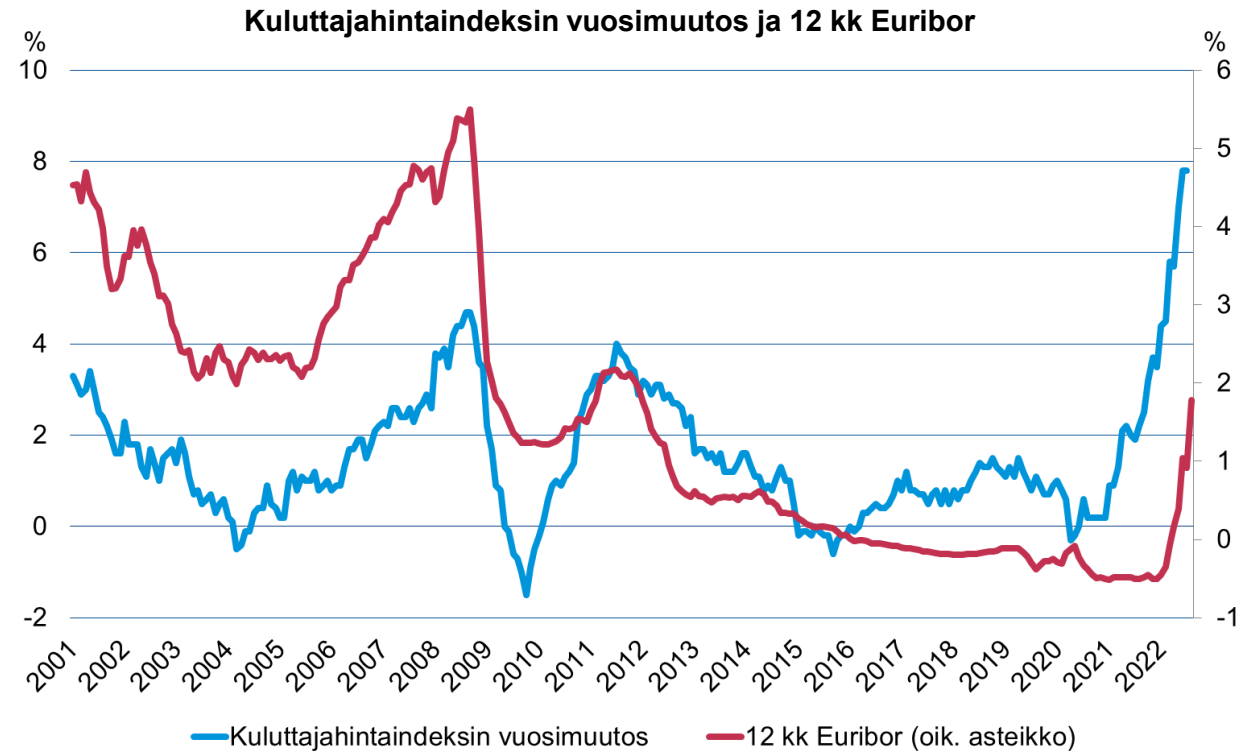
Kotitalouksien velkaantuneisuus on edelleen korkealla tasolla ja yksi rahoitusjärjestelmän keskeisimmistä rakenteellisista haavoittuvuuksista

Kotitalouksien velkaantuneisuus pysynyt korkealla tasolla

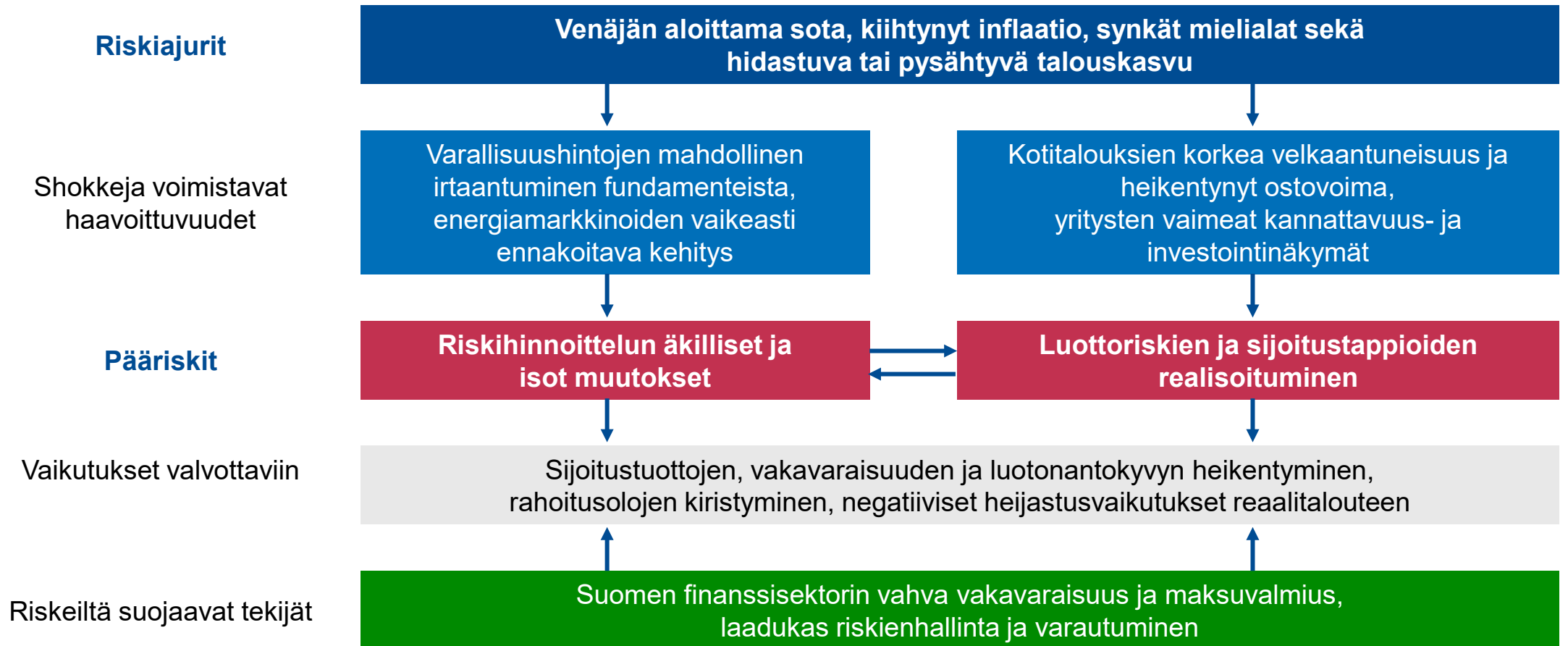
Lähde: Tilastokeskus

Kuluttajahintojen ja markkinakorkojen nousu voi kiristää etenkin tuloihinsa nähden voimakkaasti velkaantuneiden kotitalouksien taloutta ja heikentää näiden kykyä ylläpitää kulutustaan

Lähde: Tilastokeskus

Suomen finanssisektorin riskikuvaus syksyllä 2022

Toimintaympäristön muutosten vaikutukset valvontaan

- Valvomme tehostetusti heikentyneessä toimintaympäristössä:
 - Luottoriskejä
 - Jälleenrahoitusmarkkinoiden tilannetta ja likviditeettiriskejä
 - IT- ja kyberriskejä
 - Markkinariskejä ja arvostuskysymyksiä
 - Riskienhallintaa ja ohjausjärjestelmiä
 - Listayhtiöiden säännöllistä ja jatkuvaa tiedonantovelvollisuutta
- Toimintaympäristön skenaariot ohjaavat myös pitkän aikavälin suunnittelua:
 - Rahoitusolojen kiristymisen ja korkeana pysyttelevä inflaatio
 - Finanssimarkkinoiden volatiliteetin ja epävarmuuden lisääntyminen
 - Heikentyvä talouskasvu ja stagflaation riski
 - Kyberuhat lisääntyvät ja niiltä suojautuminen vaikeutuu
 - Finanssialan digitalisaatio, toimintavarmuus
 - Kestävyyseriskit ja niihin liittyvien sääntelyvaatimusten laajentumien ja tarkentuminen
- Skenaariot otetaan huomioon Finanssivalvonnan tulevassa strategiassa vuosille 2023–2025.

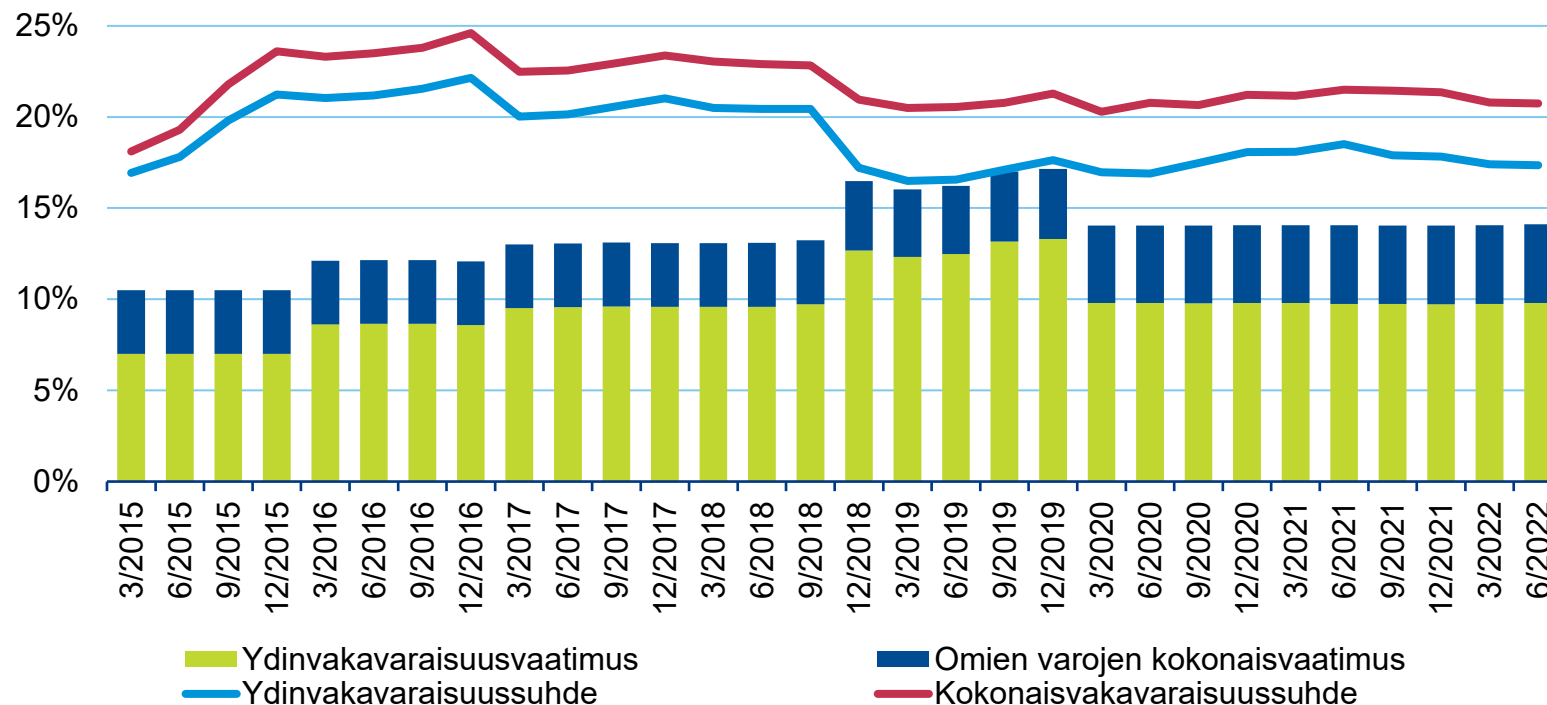
Suomen finanssisektorin tila 30.6.2022

Jyri Helenius, apulaisjohtaja

Pankkisektorin vakavaraisuus säilyi vahvana

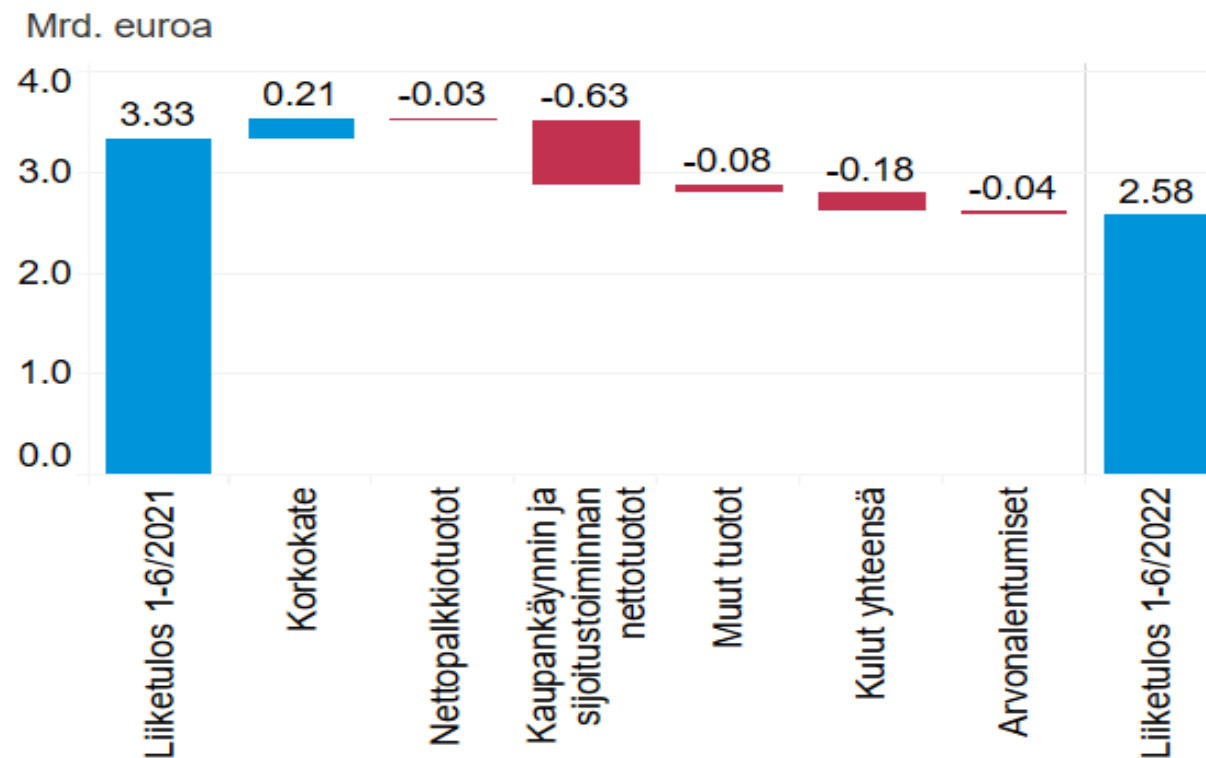
- Pääomainstrumenttien takaisinostot ja lunastukset heikensivät pankkisektorin vakavaraisuussuhteita hieman alkuvuonna 2022 – vakavaraisuussuhteet säilyivät kuitenkin vahvoina

Lähde: Finanssivalvonta

Pääomamarkkinoiden epäsuotuisa kehitys ja kulujen kasvu heikensivät pankkisektorin kannattavuutta

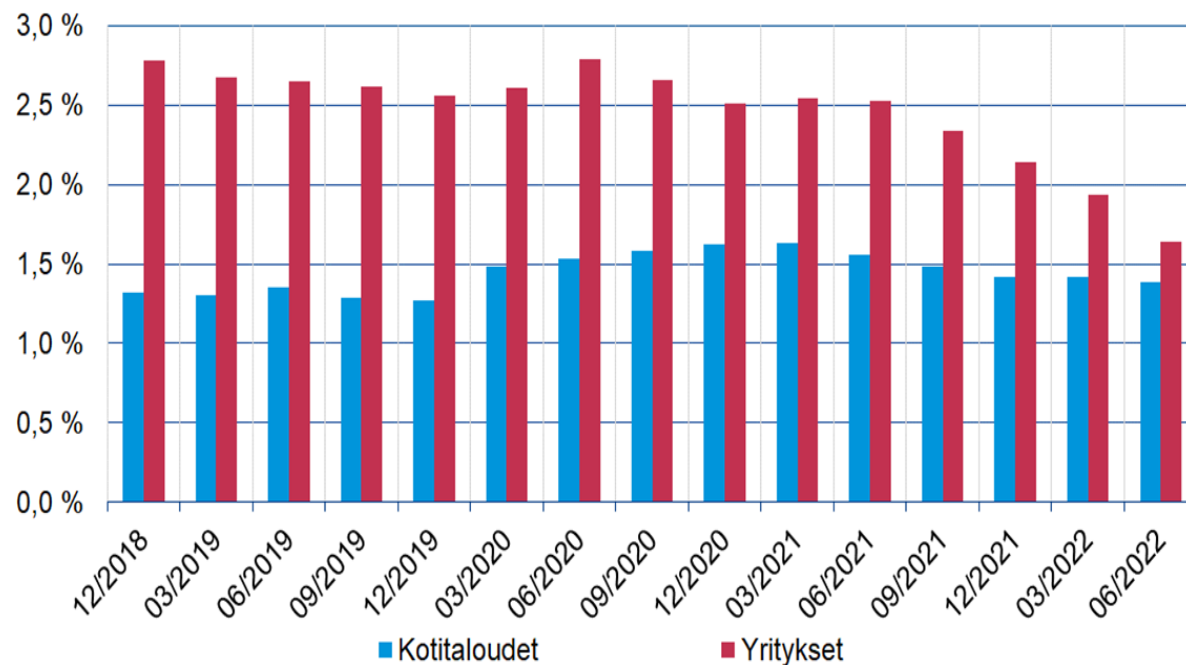
- Korkokate edelleen kasvussa, mutta kaupankäynnin ja sijoitustoiminnan nettotuottojen heikkeneminen sekä kulujen kasvu käännsivät liike tuloksen laskuun

Lähde: Finanssivalvonta

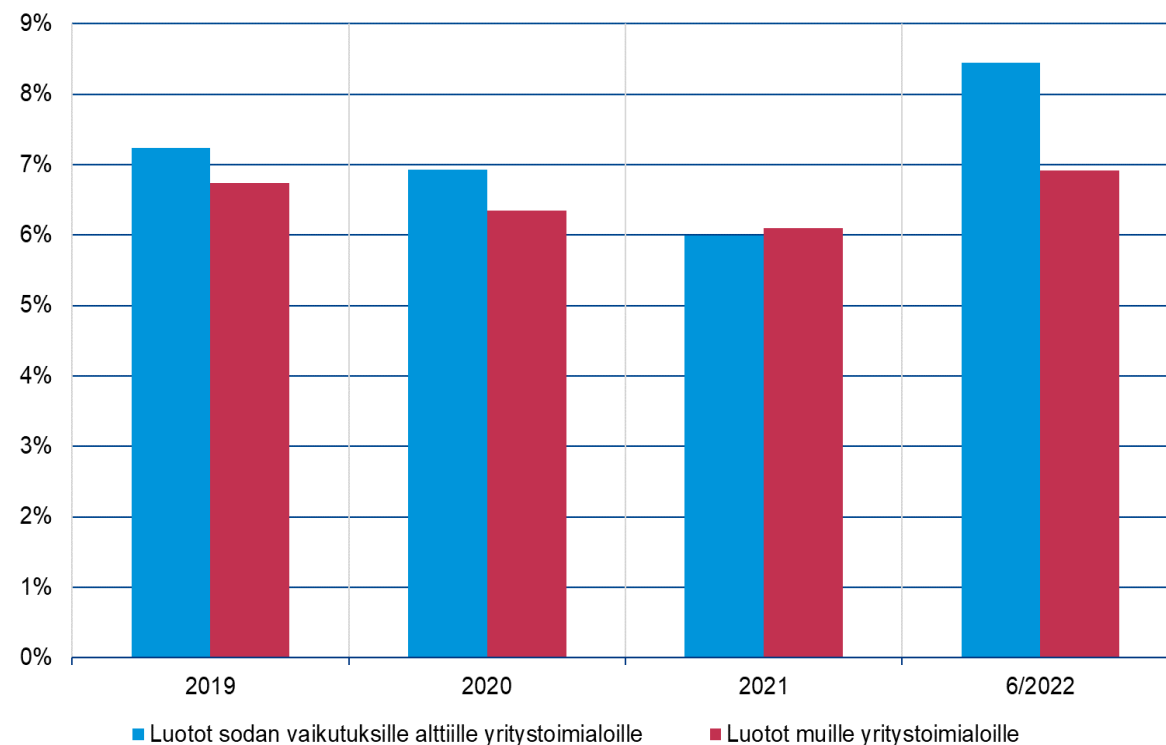
Ongelmaluottojen määrä pysynyt maltillisena – sodan vaikutuksille alttiilla yritystoimialoilla nähtävissä viitteitä luottoriskien kasvusta

Järjestämättömien yritysluottojen osuus laskenut edelleen – kotitalousluotoissa lasku tasaantunut

Lähde: Finanssivalvonta

Luottoriskiltään kohonneiden luottojen osuus kasvanut sodan vaikutuksille alttiilla yritystoimialoilla

Lähde: Suomen Pankki, Finanssivalvonnan laskelmat

Finanssivalvonnan kesäkuussa antamalla suosituksella turvataan kotitalouksien lainanhoito- ja kulutuskykyä stressitilanteessa

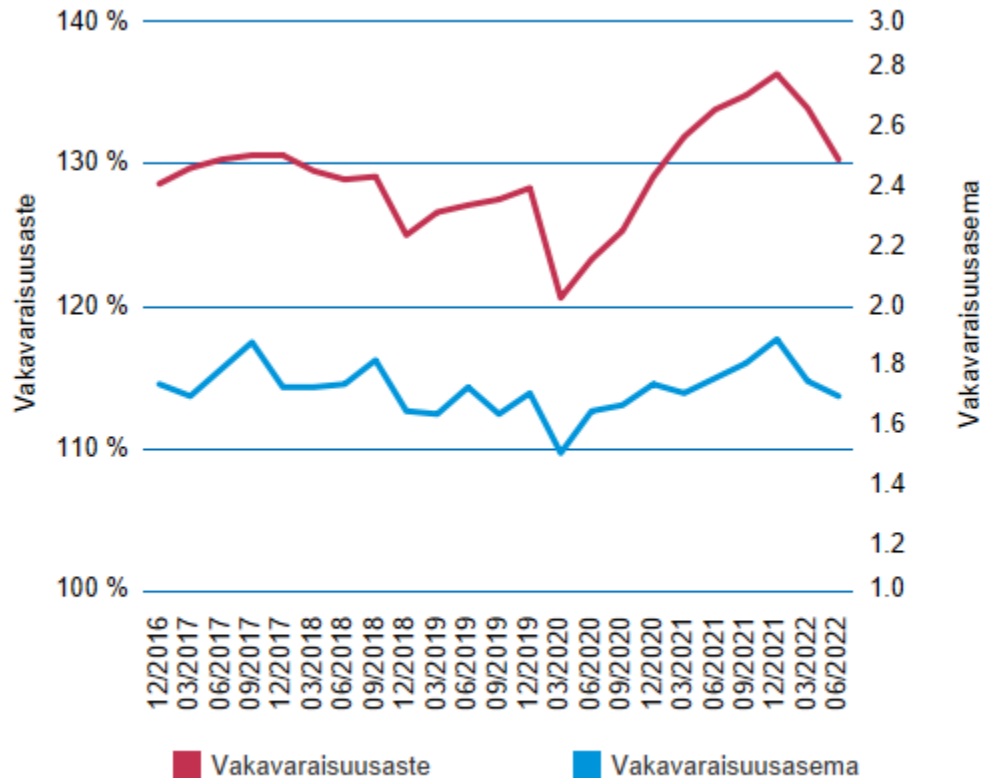
- Rahoitusolojen kiristytessä ja taloussuhdanteen heikentyessä on tärkeää ehkäistä kotitalouksien velkaantuneisuuden kasvua ja varmistaa, että uusilla asuntolainanottajilla on taloudessaan riittävät puskurit esimerkiksi korkojen ja elinkustannusten voimakasta nousua vastaan.
- Finanssivalvonnan suositus asuntolainanhakijan enimmäisvelanhoitorasituksesta: kuormitettujen lainanhoitokulujen* tulisi pääsääntöisesti olla enintään 60 % lainanhakijan nettotuloista.
 - Suosituksella pyritään turvaamaan kotitalouksien lainanhoito- ja kulutuskykyä stressitilanteessa.
 - Suosituksessa jousto- ja harkintavaraa: mahdollisuus ylittää raja-arvo 15 % uusista asuntoluotoista.
- Joustovara huomioiden suositus on vaikutuksiltaan arvioitu lähes neutraaliksi**: sen ei arvioida merkittävästi kiristävän nykyisiä lainanmyöntökäytäntöjä.
 - 60 prosentin rajan ylittäviä luottoja on suhteellisesti eniten asuntosijoittajilla, suurituloisilla, opiskelijoilla ja yrittäjillä, ja ne kohdistuvat eniten pääkaupunkiseudulle.
 - Suosituksen vaikutukset riippuvat siitä, miten luottolaitokset käyttävät siihen sisältyvää joustovaraa.

* Lainan takaisinmaksuaika tulisi olla enintään 25 vuotta ja luottokorko vähintään 6 %

** Ks. Euro ja talous -artikkeli [Suositus asuntolainanhakijoiden lainanhoitorasitteesta sallii pääosin nykyisen kaltaisen lainanannon](#)

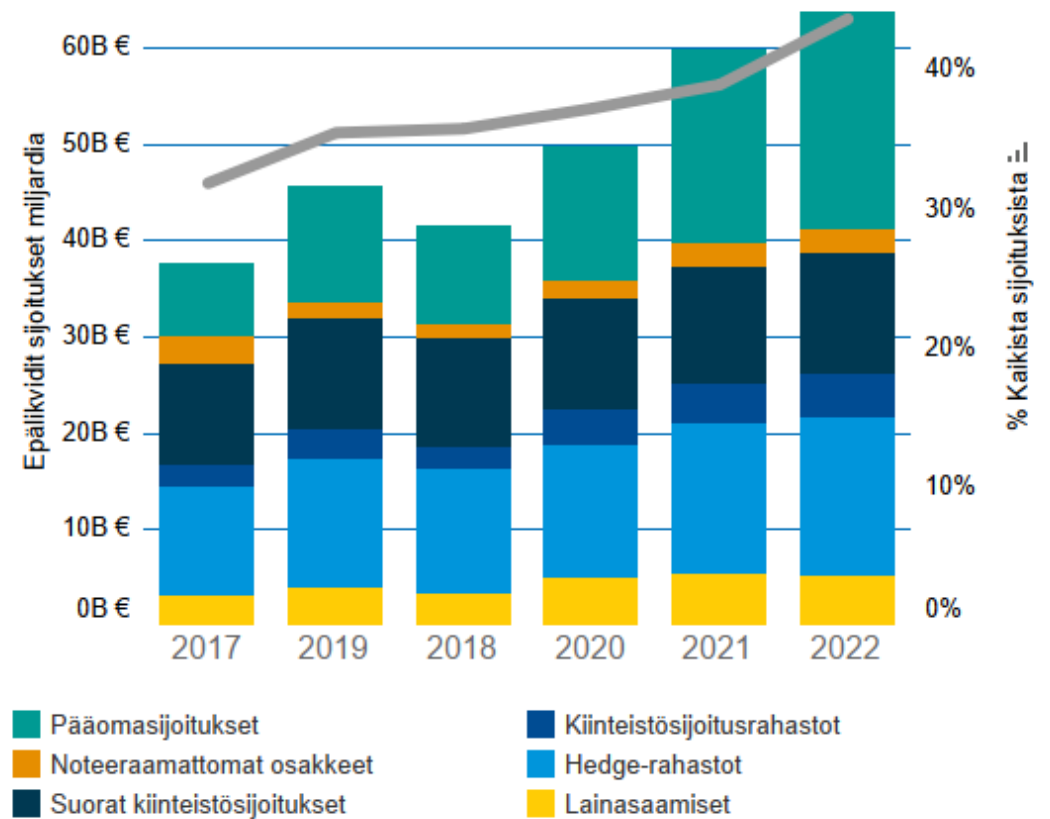
Eläkelaitosten vakavaraisuus heikkeni, mutta on edelleen vahva

Vakavaraisuus heikkeni negatiivisen sijoitustuoton jäädessä tuottovaatimusta alhaisemmaksi

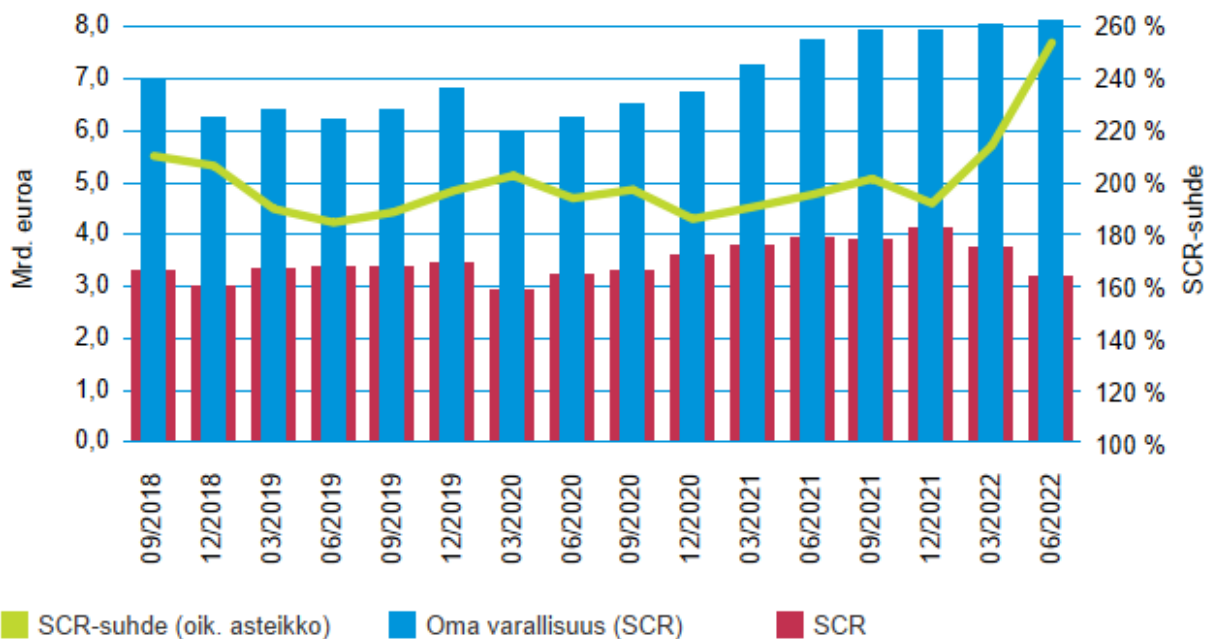
Lähde: Finanssivalvonta

Epälikvidien sijoitusten osuus sijoitusallokaatiossa kasvanut jo 44 prosenttiin pääomasijoitusten ollessa kasvun ajuri

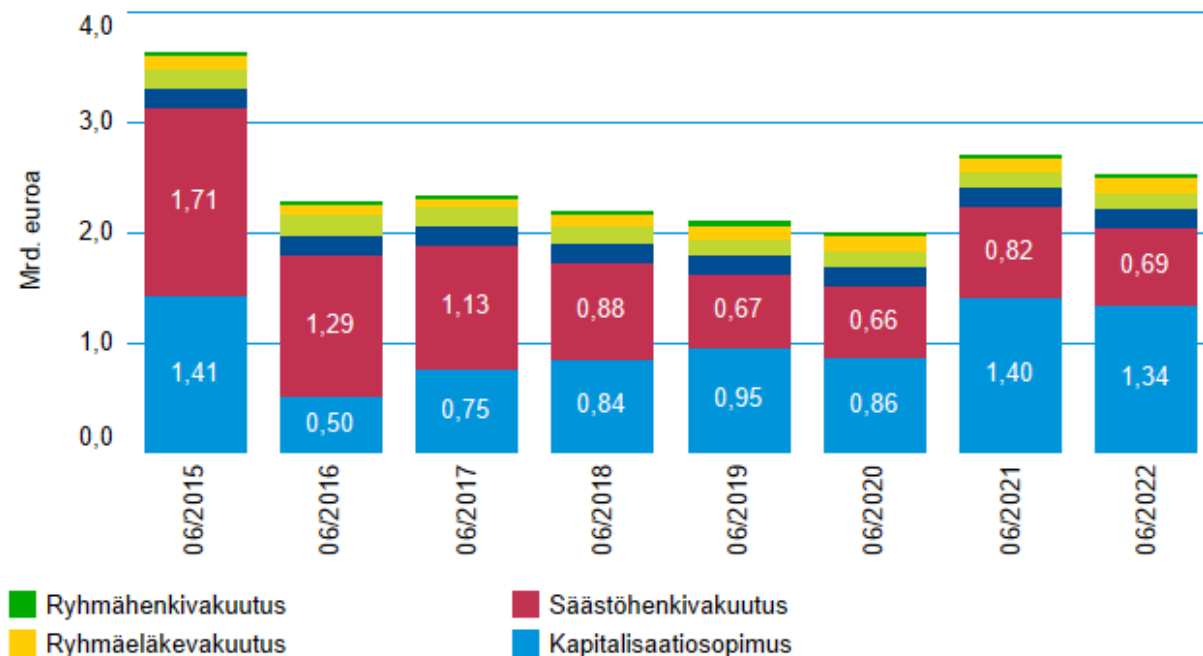

Henkivakuutusyhtiöiden vakavaraisuus nousi uuteen ennätykseen, mutta kannattavuus heikkeni

Vakavaraisuus vahvistui nopeasti ja merkittävästi

Maksutulo laski hieman viime vuoden vastaavasta ajanjaksosta

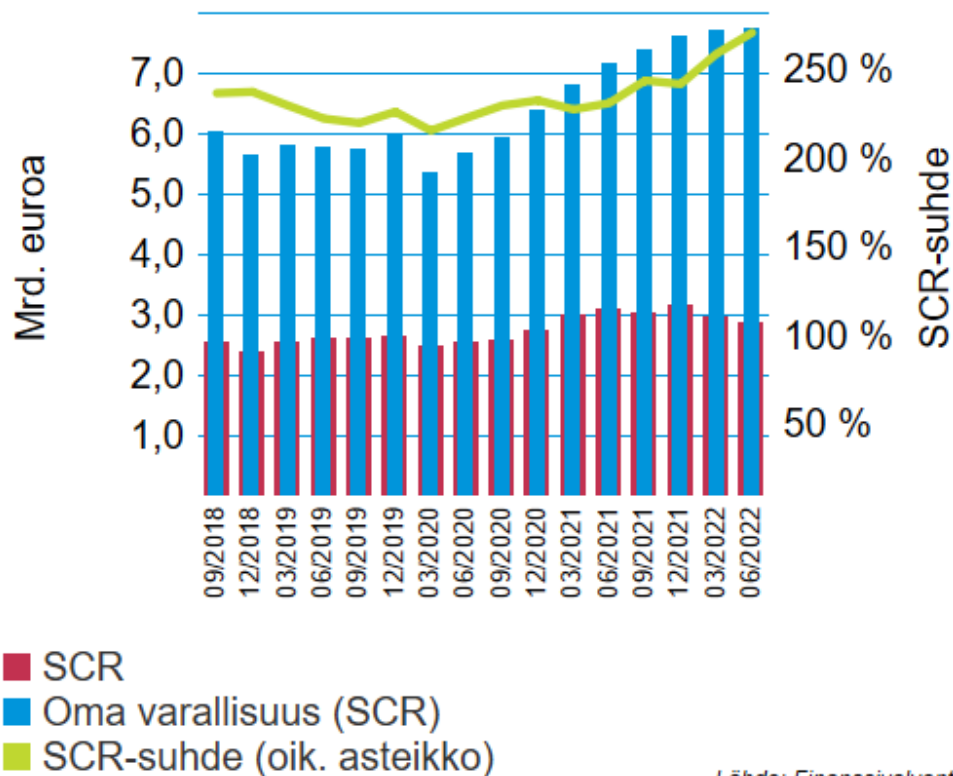

Lähde: Finanssivalvonta

Lähde: Finanssivalvonta

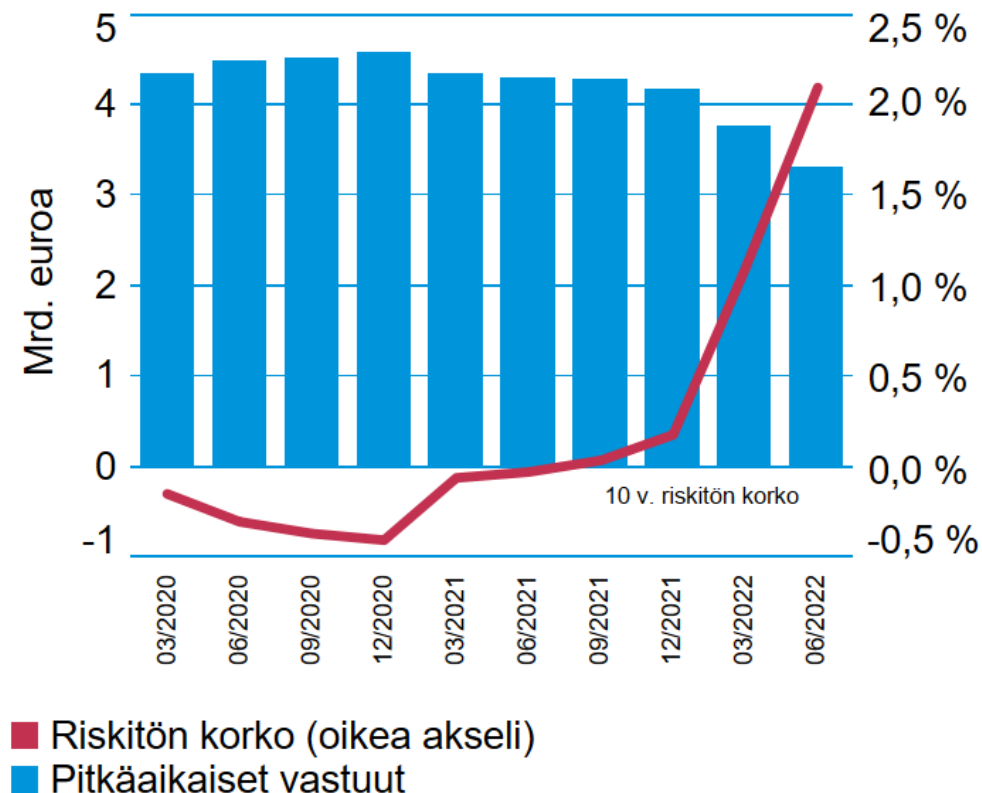
Vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuus vahvistui, vaikka sijoitustappiot hidastivat oman varallisuuden kasvua

Vakavaraisuuspääomavaatimuksen lasku vahvisti vahinkovakuutusyhtiöiden vakavaraisuutta

Lähde: Finanssivalvonta

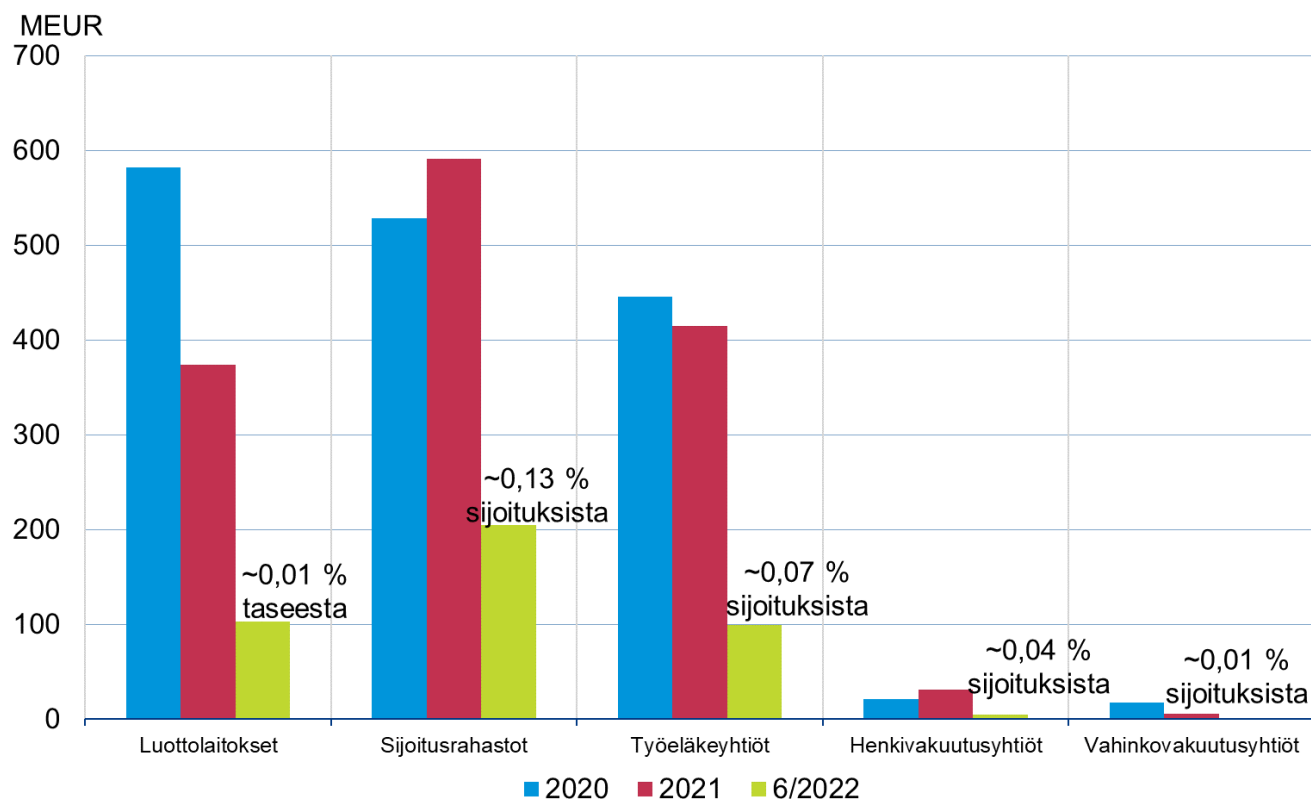
Korkotason nousu laski pitkäaikaisten vastuiden arvon alimmilleen SII-säätelyn aikana

Lähde: Finanssivalvonta

Suomen finanssisektorin suorat sijoitukset ja saamiset Venäjältä, Ukrainasta ja Valko-Venäjältä hyvin pienet

- Kaikilla sektoreilla suorat vastuut Venäjälle, Ukrainaan tai Valko-Venäjälle hyvin pienet – vastuut laskeneet edelleen sodan syttymisen jälkeen

Lähde: Finanssivalvonta, Suomen Pankki

Kyberympäristö ja maksujärjestelmien toiminta pysynyt vakaana

- Kyberympäristö ollut kevään jälkeen vakaa – merkittäviä kyberhyökkäyksiä ei ole havaittu.
 - Yksittäisiä palvelunestohyökkäyksiä on toteutunut, mutta niillä ei ole ollut vaikutusta pankkien maksujärjestelmien toimintaan.
 - Muista kuin palvelunestohyökkäyksistä johtuneiden maksujärjestelmien häiriöiden vaikutukset ovat myös jääneet pieniksi.
- Päivittäismaksamisen varajärjestelyä koskeva laki (666/2022) voimaan 11.7.2022.
 - Varajärjestelyn tavoitteena turvata päivittäismaksaminen siltä varalta, että pankit eivät voisi käyttää omia järjestelmiään yhteiskunnan vakavissa häiriötilanteissa tai poikkeusoloissa.

Finanssivalvonnan päivitettyt arviot Basel III -uudistusten vaikutuksista

Arttu Kiviniemi, toimistopäällikkö, Taloudellinen analyysi

Basel III -uudistuksilla viimeistellään pankkien finanssikriisin jälkeistä vakavaraisuus- ja likviditeettisääntelyä

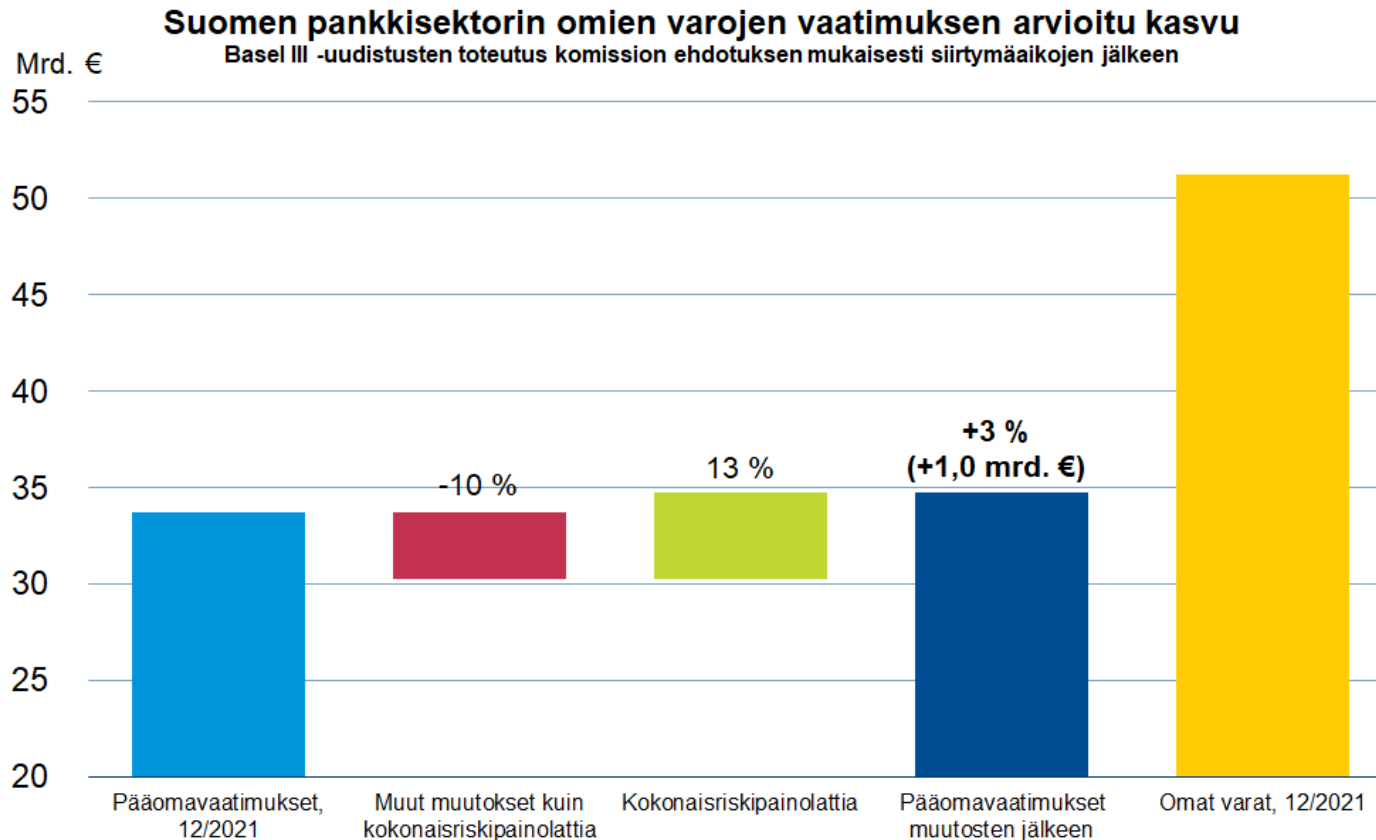
- Baselin pankkivalvontakomitea julkaisi v. 2017 suositukset pankkien vakavaraisuutta ja likviditeettiä koskevan kansainvälisen sääntelypaketin (Basel III) loppuunsaattamiseksi.
 - Uudistukset täsmentävät, miten pankkien pääomavaatimusten laskennan perustana olevat riskipainotetut saamiset tulee määrittää.
- Basel-komitean standardit eivät suoraan sido pankkeja – standardit saatetaan voimaan kansallista/ylikansallista lainsäädäntöä muuttamalla.
- Euroopan komissio antoi 27.10. ehdotuksen uudistusten täytäntöönpanosta EU-lainsäädäntöön.
 - Ehdotus sisältää joitakin EU-spesifejä poikkeuksia, jotka lieventävät uudistusten vaikutuksia pankkien pääomavaatimuksiin.

$$\text{V. 2010 Basel III -standardit} \rightarrow \text{Vakavaraisuussuhde} = \frac{\text{Omat varat}}{\text{Riskipainotetut saamiset}} \rightarrow \text{V. 2017 Basel III -standardit}$$

Basel III -uudistusten tarkoituksena on parantaa vakavaraisuussuhteiden vertailtavuutta

- Uudistuksilla lisätään vakavaraisuuslaskennan standardimenetelmien riskiperusteisuutta ja rajoitetaan sisäisten mallien käyttöä.
 - Standardimenetelmissä pankkien riskipainotetut erät ja pääomavaatimukset määräytyvät mekaanisesti sääntelyyn kirjattujen kaavojen ja sääntöjen perusteella.
 - Sisäisiä malleja käyttävät pankit arvioivat saamisten riskillisyyttä omilla riskimalleillaan – sisäisten mallien mukaiset riskipainot ja pääomavaatimukset tyypillisesti matalampia kuin standardimenetelmissä.
- Vaikutuksiltaan keskeisin uudistus: kokonaisriskipainolattia (*output floor*).
 - Rajoittaa pankkien mahdollisuutta keventää sisäisillä malleilla pääomavaatimuksiaan standardimenetelmiin verrattuna.
 - Komission ehdotuksessa useita lattian vaikutuksia viivästäviä siirtymäsäännöksiä.

Suomalaispankkien pääomavaatimukset kasvaisivat noin 3 prosentilla (+1 mrd. €), jos uudistukset toteutettaisiin komission ehdottamalla tavalla

Lähde: Finanssivalvonta

Lisää aiheesta:

➤ **Blogi:**

[”Basel III -uudistuksen vaikutukset suomalaispankkeihin aiemmin arvioitua pienempiä”](#)

➤ **Artikkeli:**

[”Basel III -uudistusten ei arvioida kasvattavan suomalaispankkien pääomavaatimuksia merkittävästi”](#)

Uudistukset eivät Suomessa kasvata pankkien pääomavaatimuksia tai heikennä asunto- ja yritysluottojen saatavuutta merkittävästi

- Basel III -uudistusten täytäntöönpano komission ehdotuksen mukaisesti kasvattaisi suomalaispankkien pääomavaatimuksia arviolta vain muutamalla prosentilla eli huomattavasti aiemmin arvioitua vähemmän.
 - Syynä ovat pankkien tarkentuneet ja ajantasaisemmat arviot, pankkien riskimalleihin tehdyt muutokset sekä komission ehdotukseen sisältyvien EU-tasolla sovellettavien poikkeuksien huomiointi.
 - Suomalaispankkien pääomavaatimusten arvioidaan kasvavan vasta, kun kaikki ehdotetut vuoteen 2032 ulottuvat siirtymäsäännökset ovat päättyneet.
- Uudistukset eivät merkittävästi heikennä asunto- ja yritysluottojen saatavuutta tai nosta niiden hintoja Suomessa.
 - Suomalaispankkien luotonmyöntökyky on pysynyt vahvana, vaikka niiden pääomavaatimukset ovat kasvaneet huomattavasti enemmän edellisten sääntelyuudistusten seurauksena.
- Uudistusten toteutuksessa tulisi välttää merkittäviä poikkeamia alkuperäisiin standardeihin nähden.
 - Merkittävät poikkeamat voisivat johtaa eurooppalaisten ja suomalaisten pankkien kilpailu- ja häiriönsietokyvyn kannalta vahingolliseen sääntelykilpailuun.

Vakuutuslaitosten omia riski- ja vakavaraisuusarvioita koskeva teema-arvio

Mika Arala, riskiasiantuntija, vakuutusvalvonta

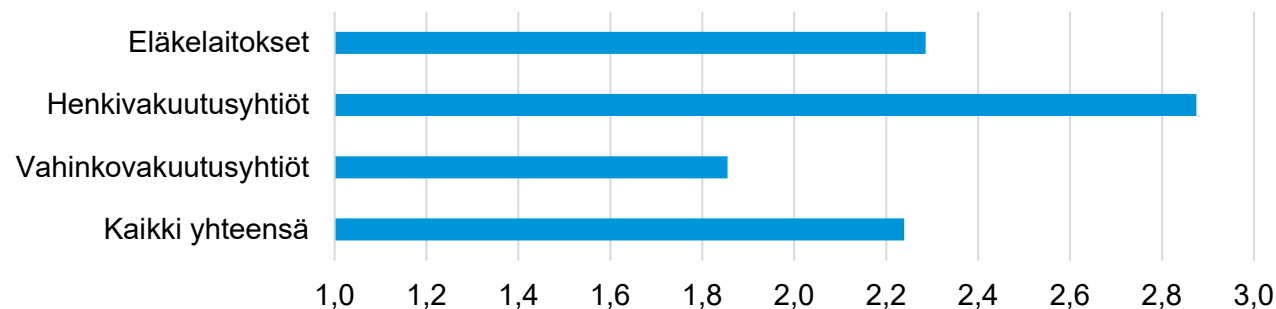

Teema-arvio koski sijoitusriskien käsittelyä vakuutuslaitosten omissa riski- ja vakavaraisuusarvioissa – sijoitusriskien käsittelyssä suurta vaihtelua

- Vakuutuslaitosten oma riski- ja vakavaraisuusarvio on tärkeä työväline hallituksen ja toimivan johdon strategisessa päätöksenteossa ja riskienhallinnassa.
 - Arvio ohjaa tekemään olennaiset riskitasoa ja vaadittavia pääomia koskevat valinnat.
 - Sijoitusriskit ovat vakuutussektorilla keskeisin riskinlähde, ja siksi valvojan on tärkeää säännöllisesti varmistaa, että riskit on hallittu ja että toimijoilla on riittävästi vakavaraisuutta riskien kantamiseen.
- Teema-arviossa käytiin läpi henki-, vahinko- ja työeläkevakuutusyhtiöiden sekä joidenkin muiden eläkesektorin toimijoiden riski- ja vakavaraisuusarviot sijoitustoiminnan järjestämisen ja riskien hallinnan osalta.
- Teema-arvio kattoi sijoitusstrategian, riskien kartoittamisen ja vähentämisen sekä stressitestit ja skenaariot.

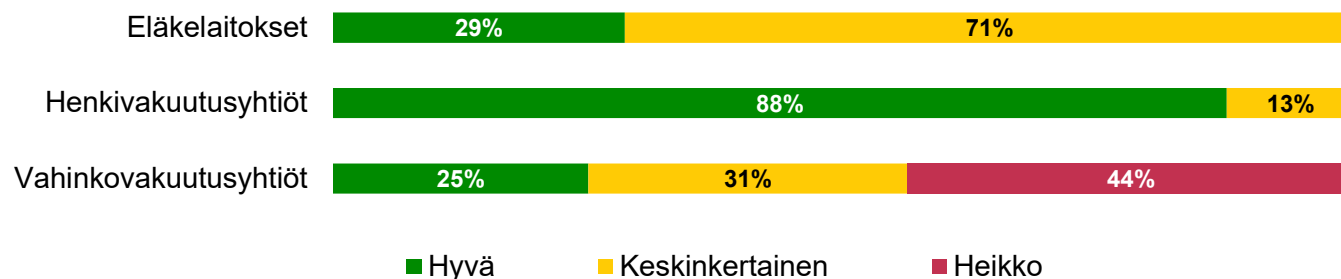
Riski- ja vakavaraisuusarvioista puolet laadultaan hyviä, kolmasosa keskinkertaisia ja viidennes heikkoja

Kokonaisarvio sektoreittain

Keskiarvo (1 = heikko, 2 = keskinkertainen, 3 = hyvä)

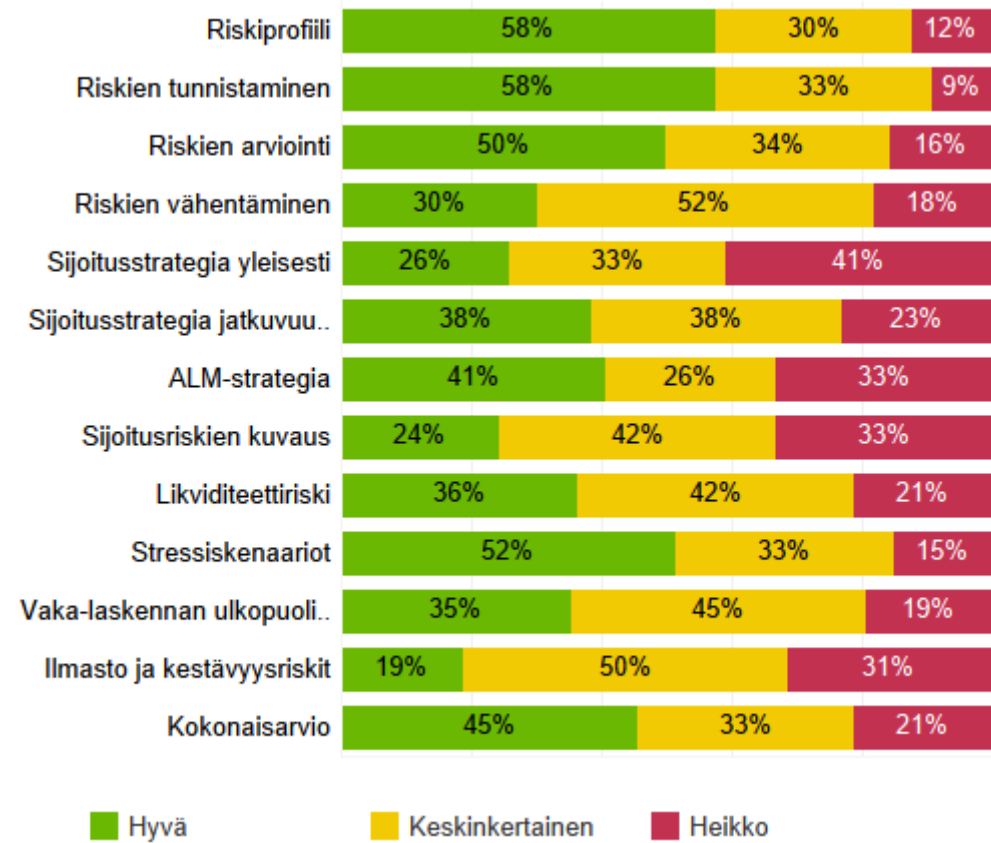
Jakauma sektoreittain kokonaisarvioista

Riskien kartoittaminen ja stressiskenaariot enemmistöllä laadukkaita

- Eniten kehitystarpeita on
 - sijoitusstrategian kuvaamisessa yleisellä tasolla,
 - sijoitusriskien tarkemmassa avaamisessa ja
 - taseen korkoriskin käsittelyssä.
- Ilmasto- ja kestävyysriskien arviointia tulee parantaa sääntelyn kehittyessä.
 - Lähtötilanne kuitenkin keskimäärin tämänhetkisen sääntelyn edellyttämällä tasolla.

Teema-arvion tulokset aihealueittain

Vakuutuslaitoksen riskinotolla ja riskiarvion laadulla ei näyttänyt olevan riippuvuutta keskenään

- Toimijoiden tulisikin entistä enemmän kiinnittää huomiota riski- ja vakavaraisuusarvion sopivuuteen juuri omaan toimintaan, sen riskeihin ja käytettävissä oleviin pääomiin.
- Osa vakuutuslaitoksista arvioi osaa oleellisista sijoitusriskeistään myös muissa dokumenteissa (esim. sijoitussuunnitelma) kuin riski- ja vakavaraisuusarviossa.
 - Riski- ja vakavaraisuusarvion tulisi kuitenkin koota arviot yhteen, muutoin kokonaiskuva vakuutuslaitoksen riskeistä voi jäädä epämääräiseksi.
- Stressiskenaarioissa tulisi aikaisempaa kattavammin ottaa huomioon erilaisia toimintaympäristön mahdollisia muutoksia.
 - Kehitettävää on mm. siinä, miten otetaan huomioon korkojen nousun vaikutukset.

Valvonnalliset jatkotoimet ja vuosiarvioiden päivittäminen

- Teema-arvion tuloksia käydään läpi valvottavien kanssa normaalin valvonnan yhteydessä.
- Valvottavat toimittavat sisäiset riski- ja vakavaraisuusarviot vuosittain valvojalle.
 - Seuraavien arvioiden läpikäyntien yhteydessä kiinnitetään erityistä huomiota nyt havaittuihin puutteisiin.
 - Valvoja pitää tärkeänä, että puutteet korjataan.
- Vuosittaista arviota on päivitettävä, mikäli valvottavan tilanteessa tai toimintaympäristössä tapahtuu merkittäviä muutoksia.

Kiitos.

